

УПРАВЛІННЯ ПОТЕНЦІАЛОМ ТУРИСТИЧНИХ ДЕСТИНАЦІЙ

Оцінка рівня рекреаційного потенціалу регіонів та їх ресурсної забезпеченості є актуальним науковим завданням, лише частково вирішеним в рамках окремих економічних і географічних параметрів. Метою нашого дослідження є розробка параметрів оцінки використання потенціалу та інноваційний розвиток туристичних дестинацій.

Мультисистемність туристичної сфери впливає на формування різноспрямованих векторів ресурсного, матеріально-технічного, інтелектуального потенціалу територій з метою створення компліментарних активів інноваційного розвитку країни, регіону, макро- і мега-дестинацій (рис.1).

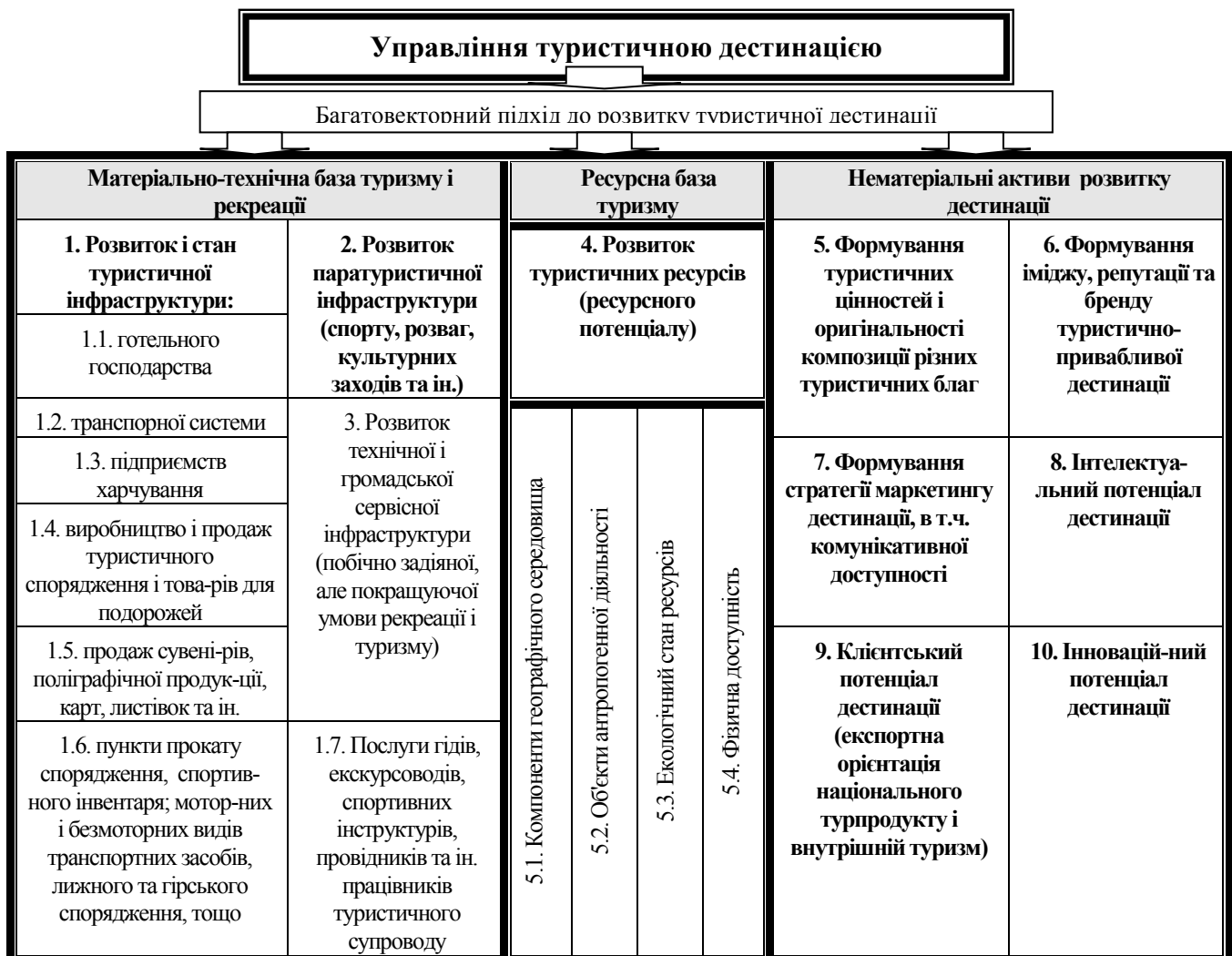

Рис. Формування векторів структури управління туристичної дестинації

Джерело: розроблено автором

Об'єкти оцінки потенціалу туризму бувають різні. Так, у нормативно-правових документах найчастіше зустрічається поняття «туристичний потенціал», з'ясоване як: 1) *туристичний потенціал території* - емне поняття, що охоплює сукупність природних, етнокультурних і соціально-історичних ресурсів, а також наявної господарської і комунікаційної інфраструктури території, які є основою розвитку певних видів туризму [1]; 2) *потенціал підприємства*, який включає внутрішні ресурси організації у формуванні ринкового продукту і є сукупністю його матеріальних і нематеріальних ресурсів.

У першому варіанті, багатоаспектність туристичного потенціалу ототожнюється з розумінням терміну «туристичний ресурс», який впливає на його оцінкові критерії, такі як: «туристична приналежність», «туристична привабливість», «туристична доступність», «туристична пристосованість» [1]; а відносно об'єктів відвідування - ще і «пропускна спроможність», «облаштування туристичного об'єкту» і «стан об'єкту туристичної інфраструктури».

Вказані поняття дозволяють обґрунтувати нову категорію - «*інноваційний потенціал туризму*», який може розглядатися: 1) *на мега і макро-рівні*, - це туристичний потенціал, який включає ресурсний, природний, інфраструктурний потенціал регіону (дестинації); цінність і оригінальність композиції різних туристичних благ, атракцій, привабливості, плюс сервісна інфраструктура, яка стимулює споживання товарів і послуг під час подорожі (перебування), а також ідея (івент, атракція), яка сприяє напливу туристів в дану туристичну дестинацію (місцевість) [2]; 2) *на рівні кластера* - це ресурси управлінського впливу, використання ресурсо-ощадних технологій, економічної взаємодії і організаційної підтримки суб'єктів кластера; 3) *на рівні організації* - це сукупність матеріальних і нематеріальних ресурсів організації, включаючи його інтелектуальний, комунікативний, клієнтський та репутаційний капітали.

На основі узагальнення різних показників і методів їх виміру [3, 4] нами сформовані послідовність і структура оцінювання інноваційного потенціалу туристичного підприємства: 1) відображення безпосередніх результатів від впровадження інновацій на підприємствах (очікуваний прибуток, ріст продуктивності праці та ін.); 2) відображення витрат на впровадження інновацій на підприємствах; 3) структуризація інноваційних процесів в сфері туризму (оцінка стану в показниках).

Методологія оцінювання ресурсного потенціалу туризму збагачена інструментарієм, що запропонований ученими в ході підготовки Стратегії сталого розвитку туризму України, які розробили методіку інтегральної оцінки природних національних рекреаційно-туристичних ресурсів (РТР), провели рейтингування ресурсно-рекреаційного потенціалу регіонів, визначили рівень забезпеченості РТР і ресурсно-рекреаційних домінант туристичних дестинацій (лікувально-оздоровчих, культурно-історичних, сакральних, біо-екологічних, соціальних, економічних, індустріальних ресурсів) [5].

Одним з макропоказників оцінки туристичного потенціалу регіону / дестинації є *показники туристичного балансу*. Проте, останнім часом з'явилися ряд досліджень відносно удосконалення такого інструментарію доповненням моделей так званої «соціальної фізики», які розраховують не лише кількісні суб'єктивні показники генетичного естраполяційного аналізу, але і враховують чинники притягування «туристичної маси» до споживання туристичних ресурсів регіону. При прогнозуванні *туристичної активності* регіонів використовується інструментарій гравітаційного моделювання: об'єми туристичних потоків між регіонами прямо пропорційні певній "масі" регіонів і обернено пропорційні "відстані" між ними. [6] Ця модель використовується для прогнозування структури і інтенсивності туристичних потоків.

Висновки з цього дослідження наступні: 1) туристичний потенціал є одночасно і ресурсом і резервом інноваційного росту при високому рівні популярності і доступності; 2) туристичний потенціал різних країн має власну ціну, якою можна маніпулювати, підвищуючи цінність і значущість об'єктів відвідування, рівень сервісу, популярність туристичного бренду, моду на нього та ін.; 3) «туристична маса» міжрегіональних обмінів нарощуватиметься за умов зниження граничних бар'єрів (зменшення впливу коливання курсів валют (конвертованих і національної); зпрощення туристичних формальностей; налагодження доступної інфраструктури обслуговування, і т.п.); активній комунікативній політиці і позитивному репутаційному рейтингу; 4) різниця у формах споживання і популярності туристичного потенціалу, його постійного ресурсо-ощадливого використання вимагають встановлення ціннісно-орієнтованої ціни на ці ресурси, встановлення граничної межі наповнення туристичних дестинацій; заходів відновлення і нарощування потенціалу як основи інноваційного розвитку туризму.

1. Проект ЗУ «Про туристичні ресурси» // www.tourism.gov.ua; 2. Підтримка державного управління і органів місцевого самоврядування України в плануванні розвитку туризму в п'яти пріоритетних площинах: туристичний продукт, людські ресурси, інфраструктура, маркетинг і організаційна підтримка // [Текст] – Київ, 29.09-01.10.09 р. / Польське агентство розвитку туризму (PART), – 160 с.; 3. Бойко М. Г. Ціннісне орієнтоване управління в туризмі [Текст] / М. Г. Бойко. - Київ: КНТЗУ, 2010. – 524 с.; 4. Ілляшенко С. М. Управління інноваційним розвитком: проблеми, концепції, методи: навч. посібник. – Суми: ВТД «Управлінська книга», 2003; 5. Стратегія сталого розвитку туризму і курортів в Україні (проект)[Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.vincult.org.ua>; 6. Забалдина Ю.Б., Лецинський О.Л. Дві адаптивні моделі короткострокового прогнозування туристичних потоків / Стратегія розвитку України (економіка, соціологія, право). – 2006. – № 1. – с.406-410; 7. Г.І.Михайліченко Інноваційний розвиток туризму: монографія / Г.І. Михайліченкою – К.: Київ.нац.торг.екон.ун-т, 2012. – 608 с.